[2020] 1 ਐੱਸ ਸੀ ਆਰ

ਡੁੱਬਿਆ ਸਾਹੂ

ਬਨਾਮ

ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ

(2020 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 564)

21 ਜਨਵਰੀ, 2020

[ਐੱਮ. ਖਾਨਵਿਲਕਰ ਅਤੇ ਦਿਨੇਸ਼ ਮਹੇਸ਼ਵਰੀ, ਜੱਜ।]

ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਭੁਗਤਾਨ ਐਕਟ, 1972- ਅਨੁਭਾਗ.2 (ਈ) ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਕਿ ਕੀ ਨਿਯਮਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿਹਾੜੀਦਾਰ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਿਯਮਤ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਅਤੇ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1972 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਗਿਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਰਮਚਾਰੀ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 1972 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਵਿਅਕਤੀ' ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਐਕਟ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ, 1976 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ – ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਨੇਤਰਾਮ ਸਾਹੂ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ - ਆਯੋਜਿਤਃ 1972 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ.2 (ਈ) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਅਹੁਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ. ਜਾਂ ਕੋਈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ। ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਐਕਟ ਜਾਂ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, 1972 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਉਪਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਨਿਯਮ ਨੇਤਰਾਮ ਸਾਹੂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਸਨ ਜੋ ਫੈਸਲਾ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ (ਸੀ. ਏ. ਨੰਬਰ. 292/09) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟ ਬੈਂਚ ਦੇ ਡੀ. ਟੀ. ਡੀ. 16.01.09 ਦੇ ਅਣ-ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਹੈ-ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ' ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਪਰ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਪਏਗਾ, ਇਸ ਲਈ ਨਿਆਂਇਕ ਮਰਿਆਦਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ-ਮਾਨਯੋਗ ਜੱਜ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵੱਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਚੀਫ਼ ਆਫ਼ ਪੈਨਸ਼ਨ ਰੂਲਜ਼-ਆਰ. 3 (i) 5,13,16,43 (1) 44 (1) ਅਤੇ (2)-ਨਿਆਂਇਕ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ।

ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ,

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ: 1.1 ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਨੇਤਰਾਮ ਸਾਹੂ ਬਨਾਮ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਰਾਜ ਅਤੇ ਅਨਰ ਵਿੱਚ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਨੇਤਰਾਮ ਸਾਹੂ ਬਨਾਮ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਜਿਸ ਨੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਸੰਚਾਰ ਨਿਗਮ ਲਿਮਟਿਡ, ਜੰਮੂ ਬਨਾਮ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ (ਗੈਰ-ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਫੈਸਲੇ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਅਤੇ ਸਕੱਤਰ, ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਅੰਤਰੀਵ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਬਨਾਮ ਉਮਾਦੇਵੀ (3) ਅਤੇ ਹੋਰ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਨੇਤਰਾਮ ਸਾਹੂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਉਪਰੋਕਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਤੇਜ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟ ਬੈਂਚ ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇੱਕ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਰੇਟਿੰਗ ਵਾਲਾ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਨਿਯਮਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਕੋਲ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੇਵਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਹ 1972 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਨੇਤਰਾਮ ਸਾਹੂ ਵਿੱਚ ਬਾਅਦ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਣ-ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਭੁਗਤਾਨ ਕਾਨੂੰਨ, 1972 ਦੀ ਧਾਰਾ 2 (ਈ) ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਨਿਯਮ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ 1972 ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ 1.9.2008 ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੇ ਗਏ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਲਾਗੂ 1976 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ' ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਨੇਤਰਾਮ ਸਾਹੂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਿਯਮ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਸਨ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ' ਤੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਸੀ, ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਤਾਲਮੇਲ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਗੈਰ-ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਮਰਿਆਦਾ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਭੇਜਣਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 4-7] [123- ਸੀ-ਜੀ; 124- ਏ-ਡੀ; ਐੱਫ-ਜੀ]

ਨੇਤਰਾਮ ਸਾਹੂ ਬਨਾਮ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਰਾਜ ਅਤੇ ਅਨਰ। (2018) 5 ਐਸਸੀਸੀ 430: [2018] 3 ਐਸਸੀਆਰ 682; ਨੇਤਰਾਮ ਸਾਹੂ ਬਨਾਮ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ। (2014) ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. ਔਨਲਾਈਨ ਨੰਬਰ 159; ਭਾਰਤ ਸੰਚਾਰ ਨਿਗਮ ਲਿਮਟਿਡ, ਜੰਮੂ ਬਨਾਮ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ dtd 16.1.2009 ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 292/2009; ਸਕੱਤਰ, ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ. ਉਮਾਦੇਵੀ (3) ਅਤੇ ਹੋਰ। (2006) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 1: [2006] 3 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 953; ਸਹਾਇਕ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਸੀ. ਐਨ. ਐਨ. ਐਲ. ਬਨਾਮ ਡਿਪਟੀ ਲੇਬਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਅਥਾਰਟੀ, ਬੰਗਲੌਰ ਅਤੇ ਹੋਰ। ਫੈਸਲਾ ਡੀਟੀਡੀ. 04.09.12 ਡਬਲਯੂ.ਪੀ. ਵਿੱਚ ਬੰਗਲੌਰ ਵਿਖੇ ਕਰਨਾਟਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ। ਨੰ. 15856/2012-ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ.
ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

[2018] 3 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 682	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 4
[2006] 3 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 953	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 4

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਾਃ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 2020 ਦੇ 564.
ਬਿਲਾਸਪੁਰ ਵਿਖੇ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 19.09.2018 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਰਿੱਟ ਅਪੀਲ ਨੰ. 2016 ਦੇ 283.
ਜੇ. ਪੀ. ਮਿਸ਼ਰਾ, ਸ਼ੰਕਰ ਦਿਵਾਤੇ, ਐਡ. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਸੁਮੀਰ ਸੋਢੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਿਮਰਨ ਅਗਰਵਾਲ, ਆਸ਼ੀਸ਼ ਤਿਵਾੜੀ, ਵਕੀਲ। ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ.
ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ
ਆਰਡਰ
1. ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

2. ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮੁੱਖ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈਃ ਕੀ ਨਿਯਮਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿਹਾੜੀਦਾਰ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਿਯਮਤ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਅਤੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਭੁਗਤਾਨ ਐਕਟ, 1972 (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, "1972 ਐਕਟ") ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ?

3. ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਬਿਲਾਸਪੁਰ (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, "ਹਾਈ ਕੋਰਟ") ਨੇ 1972 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 (ਈ) ਵਿੱਚ "ਕਰਮਚਾਰੀ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ 1972 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ' ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਜੋ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਅਹੁਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ (ਪੈਨਸ਼ਨ) ਨਿਯਮ, 1976 (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, "1976 ਦੇ ਨਿਯਮ")

4. ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਨੇਤਰਾਮ ਸਾਹੂ ਬਨਾਮ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ.[1] ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰੇਗਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦਿਹਾੜੀਦਾਰ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 22 ਸਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਵਰਕ ਚਾਰਜ ਸਥਾਪਨਾ' ਤੇ ਨਿਯਮਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਸ ਦਿਨ ਉਹ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੀ ਉਮਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਹ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਸ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਸੀ। ਦਰਅਸਲ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸੇ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 14 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ 1972 ਦੇ ਐਕਟ ਜਾਂ 1976 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਜਾਂ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਲਈ, ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ 22 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਲੰਬੀ ਅਤੇ ਨਿਰੰਤਰ ਸੇਵਾ ਅਵਧੀ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਨਿਯਮਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨੇਤਰਾਮ ਸਾਹੂ ਬਨਾਮ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਰਾਜ ਅਤੇ ਓਰਸ. [2] ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਸੰਚਾਰ ਨਿਗਮ ਲਿਮਟਿਡ, ਜੰਮੂ ਬਨਾਮ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ[3] ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਬਨਾਮ ਉਮਾਦੇਵੀ (3) ਅਤੇ ਓਰਸ. [4.] ਹਾਲਾਂਕਿ, ਨੇਤਰਾਮ ਸਾਹੂ (ਸੁਪ੍ਰਾ @ ਐੱਫ.ਐੱਨ.) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਉਪਰੋਕਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 1)

5. ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਤਾਲਮੇਲ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਇੱਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਸੀ, ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵਾਲੀ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦਰਜੇ ਦੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਵਜੋਂ ਵਿਚਾਰਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਲ 1973 ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 11.8.1986 ਤੋਂ ਨਿਯਮਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਆਖਰਕਾਰ 30.8.1989 ਨੂੰ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਦੀ ਰਾਹਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਾਲਮੇਲ ਬੈਂਚ ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇੱਕ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦਰਜੇ ਦਾ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਨਿਯਮਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਕੋਲ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੇਵਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਹ 1972 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਨੇਤਰਾਮ ਸਾਹੂ ਵਿੱਚ ਅਗਲਾ ਫੈਸਲਾ (ਸੁਪ੍ਰਾ @ ਐੱਫ.ਐੱਨ. 1) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਣ-ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ।

1 (2018) 5 ਐਸਸੀਸੀ 430 (ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ)

2 1.8.2014 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਰਿੱਟ ਅਪੀਲ ਨੰ. 240/2014 (2014 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਸੀ.ਐਚ 159)

3 16.1.2009 ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 292/2009 (ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ)

4 (2006) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ 1

6. 1972 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 (ਈ) ਵੱਲ ਵਾਪਸ ਜਾਂਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਅਹੁਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਐਕਟ ਜਾਂ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਨਿਯਮ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ 1972 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ 1.9.2008 ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੇ ਗਏ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਲਾਗੂ 1976 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ' ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਕਤ ਨਿਯਮ ਪੈਨਸ਼ਨ ਅਤੇ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਦੇਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। "ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ" ਨੂੰ ਨਿਯਮ 3 (i) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ 43 ਦੇ ਉਪ-ਨਿਯਮ (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ "ਸਰਵਿਸ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ"; ਨਿਯਮ 44 ਦੇ ਉਪ-ਨਿਯਮ (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ "ਮੌਤ-ਕਮ-ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ" ਅਤੇ; ਦੱਸੇ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ (1976 ਦੇ ਨਿਯਮ) ਦੇ ਨਿਯਮ 44 ਦੇ ਉਪ-ਨਿਯਮ (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ "ਰੈਜ਼ੀਡਿਊਰੀ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ" ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਨਿਯਮ 5 ਪੈਨਸ਼ਨ/ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਜਾਂ ਪਰਿਵਾਰਕ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਨਿਯਮ 13 ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸ ਦੀਆਂ ਡਿਊਟੀਆਂ ਅਤੇ ਤਨਖਾਹ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਧੀਨ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਨਿਯਮ 16 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਆਦ ਲਈ ਠੇਕੇ 'ਤੇ ਸੇਵਾ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਨਿਯਮ ਨੇਤਰਾਮ ਸਾਹੂ (ਉਪਰੋਕਤ @ ਐੱਫ.ਐੱਨ.) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਸਨ। 1) ਅਸੀਂ ਸਹਾਇਕ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਸੀ. ਐੱਨ. ਐੱਨ. ਐੱਲ. ਬਨਾਮ ਸੀ. ਐੱਨ. ਐੱਨ. ਐੱਲ. ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬੰਗਲੌਰ ਵਿਖੇ ਕਰਨਾਟਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵੱਲ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਡਿਪਟੀ ਲੇਬਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਅਥਾਰਟੀ, ਬੰਗਲੌਰ ਅਤੇ ਹੋਰ.[5], ਜਿਸ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਵਿਅਕਤੀ' ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਜਿਹੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ 1972 ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ।

7. ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ' ਤੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ, ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਤਾਲਮੇਲ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਗੈਰ-ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਮਰਿਆਦਾ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਭੇਜਣਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਰਜਿਸਟਰੀ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਗਠਨ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਫਾਈਲ ਮਾਣਯੋਗ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੇ।

ਦਿਵਿਆ ਪਾਂਡੇ ਨੇ ਮਾਮਲਾ ਵੱਡੀ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ

5 ਡਬਲਯੂ.ਪੀ. ਵਿੱਚ 4.9.2012 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ. ਨੰ. 15856/2012 ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲੇ ਦਿਵਿਆ ਪਾਂਡੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- **ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।**

Advocate Shifa Kler